

ERDÉLYI GAZDA

AZ
ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ
ERDÉLYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

(Hódja: Kolozsvár, Petőfi-utca 7. szám, földszint. Telefon: 158. szám. Levélcím: Erdélyi Kereskedelmi Társaság, Kolozsvár, Petőfi-u. 7. sz.* Sürögnyel: Erdélyi Gazda, Kolozsvár.)

Célja: Az erdélyrészi gazdaközönség támogatása minden beszerzési és eladási ügylet alkalmával, evégből:

Elvállal gazdaktól jövő megbízásokat minden mezőgazdasági termény, állat stb. eladására, valamint bármely mezőgazdasági gép, anyag, vagy szükséglet beszerzésére.

Nagy súlyt helyez arra, hogy a gazdaközönséget a legjobb minőségű vetőmagokkal ellássa.

Birtokeladás és vétel, jelzálog, biztosítás és más, birtokosokat érdeklő ügyletekben, tájékoztató, közvetítőül, esetleg megbízottként működik.

Gazdákkal szemben eljárásaiért és ténykedéséért, munkadíjat fel nem számít.

A társaság gazda-feleinek minden megbízás, vagy ügylet alkalmából a legmagasabb kedvezményeket nyújtja.

Levélbeli, sürgönyi, telefon, vagy személyes tudakozódásra a társaság azonnal díjmentes kimerítő választ és felvilágosítást ad.

Tiszta jövedelméből az Erdélyi Gazdasági Egyletnek és az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesületnek, azok nyugdíjalapjai javára 5-5%-ot ad.

Ezen intézménnyel kapcsolatban fennáll és ugyanott mindenkor megtekinthető az

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
ÁLLANDÓ GAZDASÁGI GÉPKIÁLLITÁSA,
(mintaraktár)

melynek keretében a legelsőrangú hazai szőlő gyárak összes készítményei láthatók.

Jármos ökrök és tinók eladására és vételére szóló megbízások azonnal direkt forrásokból, eszközöketnek

Sertések, juhok stb. eladására szóló megbízások díjmentesen és gyorsan bonyolítottatnak le

Olomzárólt első minőségű erdélyi lóher és lucerna mag!

Hanna árpa és Diadal szab, eredeti, kiváló szép! Kiváló minőségű.

Talajművelő eszközök és vetőgépek! Olajok! Legmagasabb kedvezmény az árakban!

1010

Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiórlás- és simára őrléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és

egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Elektromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

1017

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve

Restitutionsfluid

Kwizda féle Restitutionsfluid

Cs és szab. mosóvíz lovak részére.

1 füveg ára 2 korona 80 fillér. — 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb munkánál elő-és utóerősítőül, fizamoknál, inak merevségénél stb., az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat. Csak a lentli védjeggyel valódi. Kapható Austr. — Magyarország valamennyi gyógyszerárában és gyógylúkereskedésében. Főraktár. Kwizda Ferencz János kerületi gyógyszerész, Kornoburg, Bécs mellett. Cs és kir. osztr. magyar, román királyi és bolgár lejedelmi udvari szállító.

1014. II.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10.

1013

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugyis mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával	400.000— K.
Alapítványok	1268.080— "
Tartalékok	111.053.60 "

Összesen 1,779.133.60 K.

Első évi felesleg 90.349— K.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből ugy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést nyernek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál

az igazgatóság.

DR. WÄGNER ÉS TÄRSÄI

egyesült gyárak, mint betéti társaság.

Budapest, IX. Tinódy-u. 3.

Bécs XVIII.

Ajánlják fölülmulhatatlan

BORSZIVATTYUIKAT,

szabadal. „UNICUM“ phylloxera fecskendőiket

és az összes

1020

PINGZEFELSZERELÉSI CZIKKEKET,

legolcsóbb árak mellett, a legmegbízhatóbb kivitelben.

Első bpesti stanniol és fémkupakgyár
hazánkban új iparág.**Jégyártó- és hűtőgépek.**

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Vetésre alkalmas kitünő burgonyafajták, u. m.:

Hortensia,Professor Maercker,

1028.

Márki hagyma

métermázsánként 5 koronájával megrendelhetők

Haas Ignác királytelki bérgazdaságaiból.

Megrendelések Nyiregyházára czimzendők.

Ugyanott eladó 40 darab egy, két, és három éves, angol husfajta

HAMPSHIRE TENYÉSZKOS,

kiváló testnagyságu, darabonként 100—150 koronájával.

Rác György

a Telecska magaslatán fekvő Jolánföldi szőlőtelepén és kertészetében, Kula, Bácsmegeye kapható: szokványminőségű gyökeres és sima szőlőtőlvány, amerikai és európai szőlővessző, gyümölcs és útszéli fák.

Maclura aurentiaca

a legjobb élősövény és Gleditsia élősövény. 1019.

Árjegyzéket küld az intézőség.

Árpa-eladás!

A t. gazdaközönség b. figyelmébe ajánlom

**kitünő faj-árpámat
vetési célra,**melyet — kis mennyiségben is — míg a készlet tart *7 frt 100 kilónként* az itteni vasúti állomásnál adhatok.Kivánatra *mintát* küldök.**Deutsch Salamon**

Maros-Ludas.

Telephon szám 4.

1060.

Tavaszbuza

vetőmagnak való

eladó

q.-ként à k. 16.—

a teljes vételár és zsákok vétele után helyt Gyaluban, esetleg a kolozsvári vasútállomáshoz szállítva.

Gyalui Rosenberger Bernátnál.

(1035.)

Tavaszi vetésre szállít
megbízható szlavonai**Vetőmakkot**a legjutányosabb áron
hektoliter vagy métermázsánként. 1064**Sperber és Berger****Sziszeken**

Horvátország.

Mélt. br. Bornemissza Elemér
ur hadrévi gazdaságában eladó:alesuthi és prairie királynéja **tengeri,**

tavaszi bükköny 1023

és „Hanna“ árpa-vetőmag.

Közelebbi értesítéssel szívesen szolgál:

NEMÉNYI JÓZSEF intéző

Hadrév, u. p. Gerend.

Delawara sima vesszők.

A Delaware az egyedüli direkttermő amerikai, a mely a filloxerának ellentáll és a mely halványzöld színű, bouquet-dus, magas alkoholtartalommal bíró fehér

bort szolgáltat 10,000 darab ilyen elsőrendű sima vessző kapható, ezrenként 80 koronáért. I. osztályu Othelló sima vessző, ezre 10 kor. Megrendeléséknél fél előleget kérek. 1034.

Schütt Károly szőlőbirtokos Fehertemplom (Délmagyarország).

A gyakorlatban
legjobban bevált**benzinmotorok
és
lokomobilok**

(a viláhirű)

BAECHTOLD és Tsa.

svájcezi (Steckborn-i) gyárából) kaphatók:

Molnár és Pintér

technikai cégnél

BUDAPESTEN, Lipót-körut 7/a.

Ismerőseinket és rendes vevőinket felkérjük ezen motoroknak működésben való megtekintésére.

Érdeklődőknek további felvilágosítással szívesen és azonnal szolgálunk.

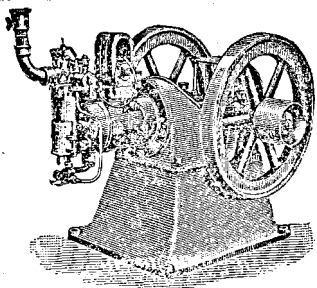
Versenyképes árunk szereléssel együtt, vevő állomására szállítva a következők, pl.:

Fekvő motor	10 HP.	5600 korona.
„	20 HP.	7200 „
„	40 HP.	11250 „
Lokomobil	3 HP.	3500 „
„	4 HP.	4200 „
„	6 HP.	5000 „

Ajánlja magát a cég a t. gazdaközönségnek minden a gazdaságban előforduló szükséglet ledzésére szolgáló anyagot, u. m.:

gépolaaj, gőolaaj, kocsikenőcs, gabonaszák, kazaltakaró, repce és cséplőponyvák, gép és eko alkatrészek, gépszijak stb.

legolcsóbb árak, pontos és szolid kiszolgálás mellett szállítani. (864)

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 EVRE 12 KOR., 1/2 EVRE 6 KOR.,
1/4 EVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDÁTSZTI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük az előfizetési dijak beküldését.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Olasz bor behozatal és a műborgyártás. <i>Dr. Seyfried Károly</i>	127
Az erdélyi lótenyésztés ügye.	128
„Új tenyészirány”. <i>Incze Manó</i>	129
A bakteriumok szerepe a gazdaságban. II. <i>Dr. Rigler Gusztáv</i>	130
Az ugarról. <i>Várady Géza</i>	131
Kolozsvár időjárása 1902 ben. <i>R. J.</i>	132

Tárca:

Kettős termés villamosság által. II. <i>Berdrow V.</i>	128
Vegyes közlemények	132

Hírtételek.

Olasz bor behozatal és a műborgyártás.

A magyar szőlősgazdák általános panasza a megkötenő kiegyezés által valószínűleg el fog nemulni, mert a két kormány nemcsak az olasz borvám záradék eltörlését kívánja, de a műborgyártás közös erővel való üldözését is tervbe vette. Mind e két pontja e kiegyezésnek olyan mélyreható reformot jelent, melynek gazdasági jelentősége korszakalkotó a monarchia mindkét felére. Korszakot alkotó nemcsak azért, mert borunknak kilátása van két legveszedelmesebb ellenségétől: az olasz és műbortól megszabadulni, de leginkább azért, mert hatásaink egymagukban a legnagyobb ambícióval és a legradikálisabb eszközökkel sem voltak képesek a műborgyártást megszüntetni. És pedig azon egyszerű oknál fogva nem, mert a műbort leginkább csak a kereskedelemben lehet ellenőrizni; már pedig miután a két állam egy közös kereskedelmi területet képez: nem elegendő, hogy a borforgalom csak egyik államban — tehát a fél kereskedelmi területen — legyen ellenőrzés alatt, de az sem volna elégséges, sem pedig célravezető, ha mindkét állam külön-külön lépne akcióba, mert a műborgyártó így is ezer módját tudná ejteni a hatóságok kijátszására. Egységes eljárásra van tehát szükség, hogy boraink jó hírnevét és létét kockáztató veszedelmes ellenségtől megszabaduljunk.

Ha a pozitív tényeket vesszük, azt találjuk, hogy az olasz bor beözönlés és a műborgyártás között nagy összefüggés van. Az olasz bor név alatt forgalomba került ital nagyrészt műbor, mely részint a nyílt tengeren, részint az isztriai, dalmáciai és magyar tengerpartokon készült. Trientben, Barcolában, Servolában és több más tengerparti kikötőben egészen virágzó iparág a borkészítés. A tamarinda, mint a műborkészítéshez legalkalmasabb nyersanyag napról napra özönlik be nagyobb mennyiségben, dacára annak, hogy megnehezítették sőt újabban ki is tiltották a behozatalát. Hiába, a csempészet ott olyan nagy és intenzív, hogy kijátszanak minden óvintézkedést.

De nemcsak a kikötőkben, nyílt tengeren és a partokon folyik ez a rettenetes manipuláció, mely arculcsapása a modern szanitáris és forgalmi rendszertnek. Úgyanazt ta-

láljuk az isztriai és dalmáciai belső bortermő vidékeken is. Itt nemcsak műbor műhelyekkel, de rendes műbor-háziiparral találkozunk. A halászkok útján becsempészett tamarindából való borkészítést jobb üzletnek tartják, mint rossz termőszőlőjüket tisztességesen megmunkálni; lévén a tamarinda kotyvalék nem sokkal rosszabb ital, mint fanyar izű bortermésük. A nálunk forgalomban lévő dalmát borok majdnem mind ilyen gyártmányok.

Ami a magyarországi borhamisításokat illeti: örvendetesen kell tapasztalnunk, hogy azok mindinkább ritkábbak. Igaz, hogy újabban az a panasz merült fel, hogy szőlősgazdáink is hamisítják termésüket, de az olyan ritkaság, hogy számba nem vehető. Leginkább olyan egyéneknél tapasztalható, kik nemcsak a saját termésüket értékesítik, hanem a mellett borkereskedelemmel is foglalkoznak. Tehát nem is mint gazdák, hanem mint kereskedők követik el a hamisításokat.

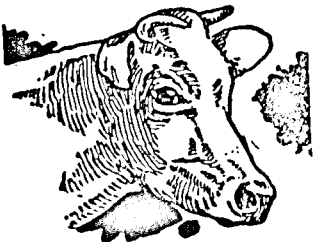
A műborgyártás megszüntetéséhez kétféle eszköz szükséges. Egyik az állami szakközégek és a hatóságok működése, a másik a társadalom akciója. Egyik a másik nélkül célt nem érhet. Mert hiába való volna a hatóságok és szakközégek működése, ha a borfogyasztó közönség nem érdeklődne ezen fontos kérdés iránt. A rendőrségek és ellenőrző bizottságok nem kószolhatnak végig minden bort; az a fogyasztó közönség feladata, melynek egyúttal erkölcsi kötelessége is a kételyes eseteket feljelenteni. Nem spiclikedés ez, sőt ellenkezőleg. Soha nagyobb hasznot nem hajtunk az államnak, mint a műborra az egészség, eme káros kotyvalékára a hatóság figyelmét felhívni.

A tengerparti borellenőrzést egészen speciálisan kell szervezni. Speciálisan azért, mert viszonyai is különlegeseek. Drasztikus eljárásra van ott szükség, mert ellenkező esetben soha sem fogjuk ezt a bűnös manipulációt kiirtani. Utasítani kell a hatóságot, de különösen a pénzügyőrséget, hogy a kikötőkben kirakott és az államásokon berakott bort végig vizsgálják és a gyanús rakományokat visszatartsák. Igaz, hogy ezen eljárás hátrányos lesz a kereskedelemre, amennyiben meg fogja akasztani a forgalmat; de miután az államnak első feladata a fogyasztót védeni, a kereskedők ezen zaklatását nem szabad

(1002.)
Jobb és . . . . .
•• megbízhatóbb
•••• magvakat
nem is ajánlhatunk, mint
a minők **29 év óta**
Mauthner Ödön
esász. és kir. udvari mag-
•• kereskedésében ••
• Budapesten •
•••• kaphatók. ••••

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest V., Alkotmány-u. 31.

Szállítja a Jenner-Pasteur-intézet ojtóanyagait és szerumait, melyek a tudomány legújabb vívmányainak alkalmazásával elsőrendű szakerők által **Pertik** professzor felügyelete alatt készülnek. 1006.

Lépfene ellen: 1 birka ojtása 12 f., 1 ló vagy szarvasmarha ojtása 24 fillér.
Sertésorbáncs ellen: 1 sertés szerumos tartós ojtása 24 f., 1 sertés Pasteur-féle ojtása 12 fillér.
Sürgős esetekben fertőzött állományokban és megbetegedéseknél azonnali immunizálásra és gyógyításra gyógyító szerumok.

— Az anyagok eltarthatók! — Hatásukat nem veszítik! — Biztos védelmet nyújtanak! —

Serczegő üszög ellen: 1 szarvasmarha 20 fillér.

Tuberkulint: 1 szarvasmarha 2 éven alulinak 30 f., 1 szarvasmarha 2 éven felülinek 45 fillér.

tekintetbe venni, annál is inkább, mert a műbor gyártás megszüntetésével az állam eljárása is enyhülni, esetleg megszűnni is fog.

De még az sem elegendő, mert a műbor egy része az ország határain belül készül. Itt is az eddiginél erélyesebb akcióra van szükség. A társadalom vegye kezébe ezen fontos ügyet; ne várjunk mindent az államtól. Az többet nem tehet, mint a meunyt eddig is elköve-tett. Legfeljebb megszigoríthatja még a büntetéseket olyan formán, hogy a borhamisítókat megfosztja, ha azok kereskedők: cégvezetési joguktól, ha korcsmárosok: italmérési joguktól; a gazdát pedig szintén a legszigorúbb anyagi és börtönbüntetéssel sújtsa.

Dr. Seyfried Károly.

Az erdélyrészi lótenyésztés ügye.

Nagy érdeklődés mellett nyílt meg f. hó 11-én *Losonczy* min. tanácsos vezetése alatt az erdélyi lótenyésztés és tenyészközpontok ügyében tartott gyűlés, melyet a következő értékes beszéddel vezetett be *bárá Wesselényi Béla*.

Én a tájfajták létesítését Erdélyben, se kivitőnek, se kívánatosnak nem tartom. De igenis belátom szükségességét némely vidékeken tenyészközpontok létesítésének; ez azonban csak fokozatosan és a specialis viszonyok részletlenségével volna keresztül viendő. Az Erdélyi telepeken eddig alkalmazásba volt fajok, ez után is fenntartandók volnának: szerény véleményem szerint azonban az Arabok és Noniusok számát lehetőségig reducálni kellene, és a fő súlyt az angol telvér és félvér — valamint a Lipicaiakra kellene fektetni.

Ne méltóztatassanak szavaimat félre érteni, nem akarok e két előbbi faj érdemeiből semmit le vonni; én a Noniusoknak ellensége nem vagyok és egyáltalában egy ló fajjal szemben sem vagyok elfogult, vagy előítéletes.

Bevallom a Noniusokat régen gyűlöltem; a divaton kívül némi okom is volt reá, mert az első Nonius nely kezem alól került a pályára, nagyon rossznak bizonyult; a második Noniusom pedig a legnagyobb dög volt, a min

valaha ültem; mindkettő Nonius apától és mindkettőnek anyja Erdély legelső méneseiből származott angol fél vér volt.

Később a földmivelésügyi miniszter ő Nagyméltósága — és elnöklő miniszteri tanácsos ur ő Méltósága bölcs intézkedése folytán és kegyéből, bő alkalmam nyílt az összes fajok képességét kipróbálni és meggyőződésem arról, hogy a Noniusokkal szemben én is, mint sokan mások, igazságtalan voltam; és kézséggel elismerem a Noniusok jó tulajdonait. Sokal jobbak, mint a hirok, és ma már a kiváló egyedek nem csak kivétel számba mennek — hanem számuknál fogva a faj jósága mellett bizonyítanak.

Nem esem következetlenségbe midőn elismervén a Noniusok jóságát, mégis apasztani kívánom azok számát az erdélyi telepeken. Abból, hogy a Noniusok jók, még nem következik az, hogy megfelelőek volnának az erdélyi vérrel keresztezésre.

Elég helytelenül, már Erdélyben is mind inkább terjed az az áramlat, hogy massív lovakat kell nevelni. Ezt el lehet érni a Lipicaiával is, mert massát ad ez is, sőt többet mint a Nonius és ad akciót, a mit a Noniustól nem is kaphatna. Jó tartással pedig a nagyságot is el lehet érni; láttam én a Mezőségen felnevelt félvér Lipicait 16 és fél markost, olyant, mely a Shawel istállójából 2—3000 frton kelt volna el, mint Irish-hunter. Az arabot ma már az erdélyi ménesekbe nem kultiválják, nem lévén productumainak kereslete. Az erdélyi parasztlóvakra pedig nem alkalmas; tudvalevőleg itt a parasztrasszul tartja lovát és ezen már nem változtathatunk; olyan fajt kell tehát neki adni, a mely kisebb igényű és zord égaljunknak jobban ellent tud állani, mint a puszták lova és ez a Lipicai!

A kik engem angloomannak tartanak, csodálkozni fognak azon kijelentésemre, hogy a Lipicai ló az, melyben Erdély olyan kincset bir, melyet tenyésztőink nem tudnak kellőleg méltányolni és megbecsülni. Volt alkalmam több oldalról tett kísérletekből, személyes meggyőződést szerezni arról, hogy mily bámulatos eredményeket lehet elérni az erdélyi lónak Lipicaiával való keresztezése által.

A telvér Lipicaiak közt is találtam kiváló vadász lovakat, de ez inkább csak kivétel, mert egészbe véve inkább a kocsi ló typust képviselik. De az angol vérrel keresztezésből, már az első generációból áll elé az ideális erdélyi ló, melyből minden kitelik, sebes jucker, katona ló, vadász ló, egyszóval az az universalis ló, mely tulajdonsága oly keresetté tette a régi erdélyi lovat Európa szerte.

Felesleges szószaporítás volna az angol vér védelmére kelnem, ma már túlhaladott álláspont, hogy a rationabilis lótenyésztés alapköve az angol vér; kérdés tárgya csak az lehet, hogy ott, a hol részben helytelen keresztezések, részben a tenyész egyedek gondatlan kiválasztása folytán degeneratív mutatók, melyik fajt kell correctornak használni Erdélyben? Erre határozottan azt felelem: hogy sem az Arab, sem a Noniust, hanem feltétlenül a Lipicait! Azzal fejezem be tehát felszólalásomat, hogy az erdélyi telepeken a tenyészközpontok létesítésénél a fő súlyt az angol vér mellett a lipicainak az eddiginél nagyobb mérvbeni alkalmazását tartom kívánatosnak, természetesen a nagyobb fajtákat a nemesebb koncákkal a kisebbeket pedig a parasztkoncákkal keresztezésre.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter ő Nagy méltósága, valamint a lótenyésztési osztály vezetője *Losonczy Mihály* miniszteri tanácsos ő méltósága számtalan jelét adták azon jó indulatuknak, melylyel Erdély lótenyésztése és tenyésztői iránt viseltetnek. Örömmel ragadom meg tehát ezen alkalmat arra, hogy ezúttal is leghálásabb köszönetünk adjak kifejezést.

Miksa Imre úgy látja, hogy egyöntetű anyag itt nincs. Fenntartandó tehát a jelenlegi állapot.

Az erdélyi lovak régen híresek és keresettek voltak. Ezeket kell fejleszteni. A lipicai faj nem elegendő e célra. Annak az anyagnak a nevelése kívánatos, melyet 3 éves korában már el lehet adni. Katonai célokra alkalmas fajtákat kell nevelni.

Kimondja különben nyíltan, hogy a lótenyésztés nem fizet. A lótenyésztők kegyeléből tartják fenn, mert ezzel szerezték a

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ TARCAJA.

Kettős termés villamosság által.

Irta: **Berdrow V.**

(Befejező közlemény.)

Az itt szerzett tapasztalat azt mutatta, hogy nagy szárazság, mint az ez évben is mutatkozott, nemcsak a villamosság hatását gyöngíti, hanem az eredmény a nem villamozott terület mögött is hátramarad. Így jártak az eperültetvényekkel. A villamossággal kezelt növények rendes időjárásnál két-három hétig sokkal erősebben fejlődtek, mint a mások, de az ezután beálló szárazság és égető nap tönkretette őket úgy, hogy az általános eredmény rosszabb volt, mint a nem villamossággal kezelt ágyaké. Ennek ellenében a kedvezőbb viszonyok között lévő borsók 75 százalékkal, a sárgarépa pedig 123 százalékkal jobb eredményt értek el. Mindkét növény úgyanis nem a mezőn, hanem a kertben növesztették, úgy, hogy öntözésük lehetséges

volt. Az ez évben tett kísérletekből egyáltalán a következő megfigyeléseket tették: A villamos kezelést nem szabad túlozni, naponkint néhány óra teljesen elég, nagy hőség és szárazságnál szünetelni kell és egyáltalán a villamosság által elért hajlamot gyorsabb növevésre, gyakori öntözéssel kell támogatni. Ez okból jobban kifizeti magát a villamos kezelés termékeny kertekben, mint sovány termőföldön. Egészen rossz talajnál hiábavaló. Továbbá ismét meggyőződtek arról, hogy a villamosság az érést meggyorsítja és gyorsabb fejlődés mellett a cukortartalmat is fokozza. Burgundban a villamosság segítségével termelt cukorrépa cukortartalma 15 százalékkal nagyobb volt mint a máskor termesztettek.

Tíz évvel ezután jött ismét Lemström abba a helyzetbe, hogy kísérleteit nagyobb arányban fölvehesse. Időközben ő maga konstruált egy új szerkezetű villamos gépet, a mely lehetővé tette, hogy nagyobb területet ellásson villamossággal. 1898. nyarán Tölöben megkezdődtek az új kísérletek, a melyeknél a dohánytermelést is figyelembe vették, amely

igy a villamosság behatása alatt mintegy 40 százalékkal kedvezőbb eredményt mutatott föl. Ebben és a következő évben arra a tapasztalatra jutottak, hogy a szabad termőföldeken tett kísérleteknél, nagyon nehéz a földkeveréket, trágyázást, egyáltalán a természetes talajviszonyokat olyan egyenlővé tenni, hogy nagyobb területen összehasonlítást tehessenek a villamozott és nem villamozott részek között.

Az ezen időből származó kísérletekről még csak keveset akarunk kiemelni. 1899-ben például burgonyánál 50, sárgarépánál 37 százalékkal több termést, a következő évben, a mikor a villamosság javarészt csak éjjel dolgozott, borsónál 56 és cukorrépánál 42 százalékkal több termést értek el, mint a nem villamozott területeken levők. Rozs és búzánál 25—30 százalékkal jobb eredményt értek el.

Hogy a villamosság ilyen módon előnyös befolyással bír a növények termésére, ezen kísérletek és tapasztalatok után kétségtelenül megállapítható. Mindenesetre sok kérdés még megoldatlan marad, a melyek körül még sok tudósnak lesz alkalma érdemeiket

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király-tér, 7. sz. saját házában.

Betétkeket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

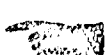
Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Árúraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzések is kaphatók.

Ugyanott a

 The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

hazát. Ha a miniszter egy kis kényeztetésben részesíti a tenyésztőket, az lendülésbe jő. A telivér anyag gyenge. Olyan méneket küldenek ide, a mi a királyhágón tuli résznek nem kell. E miatt az anyag nem kielégítő. Nem akar rekriminálni, de jó anyagot kér. A noniust jónak tartja, mint alapot. De leginkább a régi erdélyi lónak helyre állítását óhajtáná.

Losonczy miniszteri tanácsos kijelenti, hogy itt a hatóságok véleményét akarta tudni. A mének kiosztásánál minden kíváncsian figyelembe vétetett. Többet nem tehetett.

Székely György háromszékmezei képviselő elmondja, hogy régen Romániába nagy volt a székely ló kivitele. Ezt most Poroszország elvette előlünk.

A lipicai faj Románia felé nem keresett faj.

Kevés fajtát kell a székely földön tenyészteni, főleg az angol és arab vérré kell Háromszéken szorítkozni. Megyében nincs a lótenyésztési bizottságban nézet eltérés. Ők az, hogy ő az elnök és a bizottság is. (Derűtség) Bilak nem felel meg a lótenyésztési követelményeknek.

Jekel Frigyes Brassómezei alispánja a megye lótenyésztési viszonyait ismerteti és a fedeztetési állomásokra szakértő emberek alkalmazását kéri. Brassó vidékén a kis Noniust jó eredménnyel lehetne tenyészteni.

Ugron Zoltán szerint Erdély lótenyésztése, habár sokan basáskodtak rajta, tönkre ment. Régen 100 aranyat adott Románia egy erdélyi lóért. Ma e piacot elvesztettük. Ma olyan lovakat követelnek, a mit tenyészteni nem tudunk. Legelőink nincsenek. A lótenyésztés drága.

Udvarhelynek 7000 kanca mellett 30 ménlova van. Az arány tehát nincs meg. Ez orvoslást kíván. A lótenyésztés fejlődésétől semmit sem vár. A lipicai ló ellen szól. Ez a tenyésztés törlendő. A népies lótenyésztést is kifogásolja.

Az állami lótenyésztést is bírálat alá veszi. Ez nem fizeti ki magát. Adja ki az állam e lovakat birtokosoknak. A Gidrán és arabs faj kultiválendő.

Losonczy miniszteri tanácsos lehetetlennek tartja, hogy a kívánt mennyiségű méneket tartson az állam a szegény községeknek ingyen. Másoknak kedvezményes áron ad menlovakat.

Lázár László Hunyadmegyére nézve teszi meg észrevételeit. A lipicai faj csak egy fokkal kényesebb, mint az iramszarvas. Ő a gazdák érdekeit tartja szem előtt. Csodálkozik, hogy a hidegvérű lovak tenyésztésére az állam nem gondol. A népnek ez kell. Ennek tenyésztését eltiltják. A katonaságnak csak akkor kell tenyészteni, ha megfizetik. Most nem adják meg e lovaknak az árát.

Minden vidék a tenyész viszonyainak megfelelő fajtát tenyészteszen.

Ekkor fellendül a lótenyésztés ügye. A nagyobb tenyésztők tartják meg a telivéreket.

Dániel Lajos Udvarhelyvármegyéből a keleti fajtát tartaná alkalmasnak mind a népies, mind a katonai tenyésztésre. Az arabs és angol félvérek volnának tenyésztendő kis noniussokkal.

Br. Bánffy Kázmér Alsó-Fehér vármegyére reflektál. A megye a Maros jobbpartjára lipicai esetleg arabsot kérne. A balpartra Kis Noniust vagy erős csontú kis félvért.

A községeket kötelezni nem kell mének tartására.

Báró Bornemissza János Küküllő megyéből a kistenyésztőket határozott tenyészirányba kell terelni. Az apaállatok megvételét a túlterhelt községek nem szerezhetik be. Nyújtsa az állam támogatást a községeknek.

Szebenvármegye képviselőjének felszólalása után Szentkirályi István Marostordamegyét 3 részre osztani kívánja. A szász vidéken a Nonius, a másikon a Lipicai, Nyárad mentén egy nehezebb testű lovat, a maros alsó részén egy könnyebb testű félvért javasol.

Elnök ezután kijelenti, hogy a kívánalmak összegezésének lehetősége ki van zárva. Köszöni a megjelenést, a gyűlést bezárja.

Br. Wesselényi Béla indítványára a jelenlevők Darányi miniszterhez üdvözlő táviratot intéztek.

A gyűlésen jelen voltak:
Losonczy min. tan., br. Wesselényi Béla,

szerezni. Miben áll a villamosság hatása? Milyen irányban kell a növényeket áthatnia, hogy a legkedvezőbb eredményeket elérhessük? Nagyobb-e a hatása éjjel vagy nappal és megszakítás nélkül kell-e hatnia, vagy pedig csak időnként, hogy a legjobb eredményt elérhessük? Csak részben és tökéletlenül lehet ezeket a kérdéseket Lemström tanár kísérleteiből megfelelni. De mégis körülbelül a következőket állapíthatjuk meg:

A villamosságnak az a különös hatása van, hogy a finom hajszálcsövekben, amelyeket áthat, a nedvesség föltolulását a pozitív áram irányában elősegíti. A hajszálcsövek ugyanis villamos hatás nélkül is bírnak föl szívó képességgel, a melyen tudomás szerint a növények növése is alapszik. És csak természetes, hogy a midőn a villamosság ezen képességét fokozza, a termést is elősegíti és fokozza. Abban látszik csak némileg ellentmondani ez az elmélet, hogy míg a nedvesség todulásának irányát természetesen a gyökerektől a levelek felé kell hogy keressük, addig a tapasztalat azt mutatja, hogy az eredmény jobb, hogy ha a pozitív áram a

levegőből vezetetik a növényeken át a földbe. Ebből csak arra a következtetésre jöhetünk, hogy a leveleknek úgy látszik, nagyobb hatása van a növény táplálására és a gyümölcs termésére, mint azt gondolnók és akkor, midőn ezt a hatást villamosság segítségével fokozzuk, a gyökér táplálását is elősegítjük. Ilyen vagy ehhez hasonló következtetésre már azért is kell jutnunk, mert tapasztaltuk, hogy a villamosság előnyös hatása csakis kellő öntözés mellett észlelhető. Hogy tartós hőség és szárazságnál a villamos áramnak haszna nincsen, azon nem csodálkozhatunk, ha figyelembe vesszük, hogy erős napsütésnél és szárazságnál a levelek több nedvességet veszítenek, mint a mennyit a levegőből nyerni tudnak és hogy tényleges szereplésük ezáltal teljesen megszűnik. Érzékeny növények még leveleiket is összegöngyölyítik, hogy az elpárolást megakadályozzák.

Világos, hogy sohasem fogunk majd holdszámra gabona vagy burgonyaföldeket villamossággal áthatni, hogy a termést elősegítsük, már csak azért sem, mert a mai eredménnyel még intenzívebb kapálás és trágyá-

Szabó József, Domokos Andor, Beteg Miklós, br. Bánffy Ernő, br. Podmaniczky Gyula, Dózsa Endre, Székely György, br. Bánffy Elemér, Betegh Miklós, Jekel Frigyes brassói alispán, Reisenberger Gusztáv, Orosz Lajos, Szentkirályi István, gróf Bánffy György, Vajna Miklós, Dániel Lajos, Ugron Zoltán, báró Bornemissza János, br. Bánffy Ferenc, gróf Bethlen Géza, Miksa Imre, Lázár László, dr. Pávik Sándor jegyző.

„Új tenyészirány“.

— Viszonzás. —

Nem akarok sem ellenvéleménnyel, sem polemiaszerű válaszzal felelni *Monostori* tanár úr ellenem való állásfoglalására, koránt sem, sőt magam is hasonlóan nyilatkoznám, ha Budapestről nézném a helyzetet. Ismerem *Monostori* tanár úr törekvését s tudom, hogy a magyar és erdélyi marhafaj fenntartásának pártolója s e tekintetben talán tanítványai sorába is sorozhatnám magamat. Éppen ezért egy felvilágosítással tartozom, azzal t. i., hogy nem adtam fel biz' én a magyar-erdélyi fajta tenyésztését megyénkben, csak a homlok-egyenest ellenkező vélemény nyilvánításával, de a melynek, meggyőződésem szerint, csakugyan van alapja, — a pinzgauisták indokait, érveit szerettem volna látni, hallani. Dilettáns vagyok, de dokumentálhatom, hogy a háromszékmezei tenyészkörzet megállapításában nekem is van részem, azért jogom van az el-lentábor véleményéhez.

1893—94 ben a megyei gazdabizottság a magyar-erdélyi fajta tenyészközrete mellett foglalt állást igen helyesen. Potsa József főispán, mint a gazdabizottság elnöke és dr. Székely György országgyűlési képviselő mint akkori közigazdasági előadó, voltak az irányzat megállapításánál a mozgató erők. Tudtommal, ma is mindketten akkori meggyőződésük és elveik alapján állanak, csak-hogy a már ismertem töredéktörekvés elé nincs módjukban gátat vetni s gondolják: hát isten neki, próbáljunk a nimettel is; a *magyarral* úgy is *fiaskót csináltak*. Ezt pedig én a szó szoros értelmében mondom, amennyiben a legutóbbi *magyar* import, a véglesi,

zás által jelentékenyen javíthatók lennének. Egészen másképpen áll a kertészettel. Egyáltalán az olyan növényeknél, ahol az eredmény nemcsak a mennyiség, hanem minőség tekintetében is javítható. Kertészeknél, különösen nagy városok közelében, a földet úgyis a lehetőségig kiaknázzák célszerű kezelés és trágyázás segítségével. Csakis különleges szerekkel, mint például villamossággal lehet itt még a termőképességet fokozni. Láttuk már fentebb, hogy nemcsak a mennyiséget és cukortartalmat tudjuk villamossággal fokozni, hanem a korábbi érést is el tudjuk érni. Ez a körülmény a kertésznek a jövő beláthatatlan képét nyújtja. Talán lehetséges lesz egyszer, hogy a korai eper, uborka, borsó, bab és más megkívánt gyümölcs és főzélék természetét villamosság által egészen más irányba tereljük. Talán a villamos gyorstermesztéssel megkészszerethetjük, talán megháromszorozhatjuk az ilyen növények hozadékát!

Hogy ehhez még sok további kísérlet és tanulmány lesz szükséges, az kétségtelen, de alig hisszük, hogy a teljes siker soká várna meg magára.

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi **szuperfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám, a hová a rendelések és mindennemű kérdézősködések intézendők.

Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

egy kicsit balul ütött ki, a minek azonban nem a szállítmány volt az oka.

Mit tehet arról a vackorvad gulyamarha, ha nem Háromszék megyébe való. Igen ám! mert miért kellett Bergengóciába menni fajmarháért Háromszék megye részére, mikor az előnyösen javított primogen reproduktorok a szomszédban kínálják önmagukat.

Az olyan importokkal csakugyan sohasem érünk célt...

Bárhonnan is indult ki a nyugati importáció, annyit tudok, hogy a simmenthalistáknak éppen olyan tekintélyes tábora vala, mint az ellenlábás pinzgauistáknak s csak az állattenyésztési felügyelőség irányító elvei alapján hajlott a közvélemény tábora felé, a mi még nem teszi azt, hogy az idvezülés útján járjunk. Annyit tudok, hogy én megyém közgazdasági ügyei mozgatásában a nullával vagyok közkedő, ennek dacára, mégis egyéni véleményem alapján — sajnálom — de a simmenthalistáknak kell újból is igazat adjak.

Az nem lehetdöntő, hogy a pinzgau talán gyökeret vert a szomszédos nemzetiségi megyében. Igaz, hogy a magántenyészetekben még türethetően virágzik, de a köztenyésztésben erősen degenerálódik. Igen ám, degenerálódik s erős küzdelem kell oda, hogy a szász köztenyésztés oda ne jusson, a honnan kiindult: a kevert *riskafajtához*.

Hát azokra mit mondjunk, hogy egész sereg magántenyészet van keletkezében magyar-erdélyi fajtából? Hisz nyilvánvaló, hogy éppen a háromszéki, *uzoni* bika-kiállításán és vásáron több jeles apát vásároltak s vásárolnak évenként a szászok. Az ők körzetük pedig a pinzgau.

És mit mondjunk arra, hogy ezer és ezerszámra vásárolják tavasszal Csikból, Udvarhelymegyéből az erdélyi fajt sik legelőre szomszédaink. Őszszel pedig a cukorgyári hulladéka kisebb és nagyobb magánhizlálók csak erdélyi fajt állítanak be! Ennek igazán nem tudom az okát, ha nem adok hitelt egyik vevőfelelemnek, ki azt állította, hogy a külföldi piacon könnyebben elhelyezhető a magyar sőre...

Háromszék megye nem ott áll szarvasmarháival, sőt talán soha sem állott olyan alacsony fokon, mint a szász megyék. Az eredeti primogén marha volt ősfajtája: a lompos, hegyászó, igénytelen, de fürgé poduliaiból javult erdélyi fajta. Az én koromon jóval túl esik az, hogysem vissza tudnám adni bővebben állapotát, csak annyit tudok, hogy apáink, nagyapáink a *tülokre* igen sokat adtak s azzal sem a primogén, sem a riska nem dicsekedhetett, tehát ős generációnak fejlődése a mai nem utolsó állomány.

Tenyészváltoztatásról levén szó, az még nem releváns, hogy egy néhány ügyes törpe gazda a piacra valóságos mételeyező befolyást gyakorol, konkurrenciát támaszt magyar marháink ivadékának. Évenként 60—100 darab 4—6 hetes pinzgau, részben ritka — pinzgau keresztezést összevásárolnak Brassóban mesés áron. Ezeket választott magyar anyák alá teszik, (a tejet nem tudják jobban értékesíteni) — némely alá kettőt, némelyet kettő alá — az édes magzatot koplaltatják a mostoha kedvéért, kiverik legelőre, megél az ott úgy is s igaz, őszszel töltött csukát csinálnak belőlük. A piac kap rajta s a vakító „tünevény” nem marad nyom nélkül. Igen, de

ugyanazok javított magyar-erdélyi ivadékkal nem próbálkoztak, nem! mert anyaguk nincs s hiába is keresnének, a piac nem ad nekik olyat; kinek jól fejlődő ivadéka van, az üszőt anyának, a bikát apának, vagy ökörnek hagyja meg.

Irányadó az, hogy ma nem ökrökkel gazdálkodik a kis és igen kisbirtokos sikon és erdőaljakon, hanem tehénnel. A gazdaság sokkal szűkebb, hogy sem két cimeres tehén után, mely vonja az igát, 2—4 drb cimerebb tulok ballagna lógóban, mint a hogy a Maros és Nyárádmentén igen sokszor láttam, hol a híres javított primogén tenyésztése *vert gyökeret*. A mi kis gazdáink ezer-meg-ezerének az a két jámbor jószág mindene, igavonója, tejelője s még pénzkeresője is; azok bírják a munkát, tejelnek, hegyre fel, lejtőre alá biztosan és *gyorsan* mozognak.

Mi lesz akkor, ha magántenyészetek útján is kereszteződik s csaknem minden kétséget kizárólag degenerálódik a munkabíró, kevés igényű anyag? Oda jutunk bizonyítással, honnan a nemzetiségi vidékek nyugati körzetei kiindultak. Akkor legalább megváltás lesz reánk nézve a pinzgau körzet megállapítása, de addig sok kis székely gazdának kiesik szájából a kenyér s megnyílik a könnyű bevételre az út Oláhország felé...

Azt pedig direkte a timároktól tudom, hogy tiz hullott marha közül kilenc nyugoti bőrt hordott, a mi ismét *csak valami* Én újra is amondó vagyok, hogy visszafelé ne haladjunk, legalább stagnáljunk s ha importálunk: simmenthált importáljunk.

A simmenthált-magyar keresztezés ámbátor degenerálódhatik, de az eddigi példák után mégis arányosabb fejlődést mutat s remélhetőleg egyszeri kétszeri vérkeverés után *akklimizálódhatik* is.

A miért még ragaszkodom e fajhoz, annak oka a következő is: az első, második keresztezés még kevésbé színes; a színes marha törzsökös székelynek nem kedvence; a simmenthált keresztezés arányos testtel magas méretet ér el; az alacsony marhát a székely gazda nem szereti s ez is valami a többi közt.

A többi előny, vagy hátrány mind mellékes. Jobb tejelő? Az nem áll! A javított primogénnel, ha futtat is mennyiségileg, de a minőség nem egy. Ad az erdélyi javított tehén tejet meg ivadékot olyat, hogy amaz sem különbet, csak „belé kell tenni”, mint a székely mondja, azaz jól kell táplálni. Ad vocem: táplálás. Ha a nyugoti marha bármely fajta a székely gazda *magyaros kosztjára* jut, bizony mondom, olyan rohamos degenerálódást visz véghez, hogy — sirva nézünk utána.

De nem mellékes az sem, hogy a nagybirtokos igásszükségletét messze vidékről kell szállítsa, vagy pedig három-négy párral szaporítania muszáj. Az pedig nagy sor, hogy a ki eddig 6—8—12 igásfogattal tudott élni ugyanannyi cseléd segítségével, azt 3—4—6 fogattal s ugyanannyi cseléddel szaporítsa.

Incze Manó.

A baktériumok szerepe a gazdaságban.

Irta és az E. G. E. által 1900. március 1-én rendezett előadásán felolvasta: **Dr. Rigler Gusztáv** egyet. tanár.

II.

Minthogy minden baktériumnak az összes tenyésztő anyagokon a többitől elütő

tenyésztete fejlődik, — a talált különbségek számbavételével meghatározhatjuk a tenyésztett baktériumot, — megcsinálhatjuk a diagnózist.

De még ez nem elég akkor, ha valamely emberre vagy állatra ártalmas baktériumot vizsgálunk. Itt még az is szükséges, hogy a tiszta tenyésztet kis mennyiségének alkalmas kísérleti állatba való oltásával azonos betegséget birjunk előidézni. Ilyen kísérletekre főleg a házinyulát, tengeri malacot, fehér egeret, patkányt és a galambot használjuk, a melyeket a beoltás után természetesen alkalmas kalitkákban tartunk, nehogy tőlük esetleg mi is megfertőződjünk. Az oltásra, — s az állat elhullása után annak boncolására is kifőzött vagy lángon kihevített (steril) eszközöket használunk.

Igy elmondva — az eljárás igen komplikáltnak látszik. A gyakorlatban azonban meglehetősen egyszerű.

Vegyünk egy konkrét példát.

Egy gazdának elhull egy tehene. Rövid betegsége alatt tett észleletek arra adnak gyanút, hogy az állat lépfenében szenvedett. Boncolásnál az elváltozások nem tipikusak. A diagnózis tehát csak valószínű. Óriási érdeke a gazdának, hogy biztosat tudjon. Kis darabkát az elhullott állat lépéből, széles száju, jól elzárt üvegben beküld a legközelebbi bakteriologiai laboratóriumba.

Mit csinálnak itt vele tovább?

Borszesz v. gázlángon áthúzott ollóval friss metszést ejtve a lépbe, annak nedvéből egy kis cseppecskét a szintén lángon kihevített platin tűvel kicsi, csipőbe fogott üveglemezken (fedőlemez) szétkennek. Most az üveglemezket — fölfelé fordítva a bekent felét — a lángon háromszor áthúzzák, hogy az anyag jól odatapadjon az üveghez s arról lemosható ne legyen. Most a festés következik, úgy, hogy az üvegcsőbe szivott anilin festékdoldatból (pl. fuchsinból) addig csepegtetünk az üveg bekent részére, míg azt a folyadék teljesen elborítja. A lépfene baktériumai igen gyorsan festődve, a színes folyadékot pár másodperc múlva vékony vizsugárral lemoshatjuk. Most a fedőlemezt megfestett oldalával lefelé fordítva, egy nagyobb üveglemezre ejtjük, s mikroskop alatt 1000-szer nagyítva a kész preparátumot vizsgáljuk.

Ha az állat lépfenében pusztult el, úgy a mikroskop alatt vörös színre festve nagy számmal kell megtalálnunk a jellegző, elég vastag, levágott végű pálcikákat. Számuk óriási. Ez abból is kitűnik, hogy több van belőlük a készítményben, mint vérsajt; pedig tudjuk, hogy az utóbbiakból 1 köbmilliméterben néhány millió van.

Ez a pár percnyi vizsgálódás már elég arra, hogy a lépfene bakteriologiai diagnózisa a biztonságot megközelítő valószínűséggel kimondassék, vagyis elég arra, hogy a gazda sürgősen foganatosítsa állatainál a lépfene tovaterjedésének megállítására szolgáló rendszabályokat.

Természetes, hogy a bakteriologus azért tovább dolgozik. Ismét egy tühegynyi mennyiségű lépnedvet vesz és azt langyos vízben folyóssá tett gelatinába keveri. Az anyagot kiönti a kettős üvegcsésze fenekére. Ezt hideg, vízszintesen álló felületre teszi, a hol a gelatina gyorsan megmered, egyenkint magába zárván a bacillusokat. Ha az ilyen csészét

BUDAPEST,

V. Nádor-utca 2.

Fodor József butorgyáros

os. és kir. udvari szállít
kárpitós és diszitó.

KOLOZSVÁR,

Szentegyház-utca 6.
(Status-palota.)

Kolozsvárt, Szentegyház-utcai raktáiraiban állandóan nagy választék saját műhelyemben készült izléses és szolid kivitelű ebédlő, hl, szalon, férfi és leány szoba berendezésekből, a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig.

Teljes lakásberendezések vállalata rajzok szerint is, szigorúan stílszerű kivitelben.

Lelkiismeretes kiszolgálás.

Mérsékelt szabott árak.

922.

azonnal megnézzük, annak gelatináját egészen tisztának látjuk. Nem így 24 óra múlva. Ekkor már szabad szemmel is láthatók a fehéres pontok, a melyek körül a gelatina kissé folyósodni kezd. Ezen pontok, vagyis tiszta tenyészetekből a platinatű hegyére tapadó kevés anyagot egy csepp kifőzött vízbe keverjük s mikroszkop alatt nézzük. Ha csakugyan lépfene-coloniát vizsgálunk, akkor ott tagozott, nem mozgó fonalakat kell látnunk. Fehésinnal festett készítményben ugyanilyen fonalak tűnek fel, de persze piros színben.

Most következik az oltás a különböző tenyésztő anyagokra. Ismét belemártjuk a kihévitett platinatű hegyét a coloniába, hogy azután a kémlőcsőben levő, de fel nem olvasztott gelatina közepébe szurjuk s így az u. n. *szűrési tenyészetet előállítsuk* Majd a ferdén megalvasztott agar-agar felületén huzzuk végig a platinatűt. Ezután a vérsavó és burgonya, majd a húsleves és tej beoltása következik.

A beoltott és vatta dugójukkal bedugott tenyésztő anyagokat elegendő 18—22° C. meleg szobában tartani, hogy már 24 óra múlva megjelenjenek bennük és rajtuk a jellegző lépfene tenyészetek.

Ha az összes anyagokon fejlődött tenyészetek mind szabályszerűek is, még sem szabad megállani a bakteriologusnak. Felrázza jól a 24 órás bouillon tenyészetet, s abból pár cseppet kifőzött kicsiny fecskendőbe szívja, majd a fecskendő tűjét egy házi nyúl bőre alá szúrva, beoltja azt. A házi nyúl pár óra múlva nem eszik, gunnyaszt, és 24—36 óra múlva elpusztul. Vére, lépe, mája, veséje telisdetele van ugyanolyan bacillusokkal, a milyeneket az elhullott marha lépében láttunk.*)

Ez az eljárás, t. Uraim, a lépfene bakteriologiai diagnosztikájánál. Ilyen az nagyjában minden más bakterium keresésénél is, származzék az állatból, talajból vagy akár növényből is.

A bakteriumokat azonban manapság már nemcsak a betegségek konstatálására, hanem az azok ellen való védekezésre is használjuk, és pedig nagyjában 3 féle módon.

Az első mód az, hogy felfőzött vagy megszárt tenyészeteket a gyanús állatok bőre alá fecskendezzük, a mikor azon mérgek, a melyek a szűredékben foglaltatnak, sajátos tünetmenyeket váltanak ki a beteg állatoknál, míg az épeket, vagy a más bajban szenvedőket érintetlenül hagyják.

Igy ha a takonykór bacillusainak a mérget — *malleint*, — a takonykór első, alig észrevehető szakában szenvedő lónak, vagy a tuberkulózis bacillusának mérget, a *tuberkulint* a gyöngykóros tehénnek bőre alá fecskendezzük, az állatok igen magas lázat kapnak, míg az ép állatok sehogy sem, vagy csak igen kis hőemelkedéssel reagálnak.

Hogy mily óriási a gazda haszna ezen védekezésből, azt Önök, Uraim, jobban tudják mint én. De hogy az orvosra sem közömbös ezen dolog, azt sem kell magyaráznom.

A védekezés második módja az, hogy alkalmas módon legyengített tenyészetet fecskendezünk az ép állatokba. Ezek betegek lesznek ugyan, igen kicsi százalékuk talán el is pusztul, de járvány idején aztán jórészt mentve is maradnak azok, a melyek az oltás okozta könnyű betegségen átestek. Csak két fontos állatbetegséget említek, a mely ellen ezen, még Pasteur által alapított módon védekeznek: a lépfenét és a sertésorbáncot.

A harmadik mód volna a legtökéletesebb,

ha a hozzá való anyag előállítása nem ütközne olyan nagy, eddig még sokszor legyőzhetetlen nehézségbe. Ez a mód: *védekezés és gyógyítás vérsavóval*. A védő és gyógyító vérsavót úgy készítik, hogy a bakteriumok szűretlen vagy megszárt, tenyészetéhez lovakat vagy más nagy, tehát sok vért adó állatokat hozzászoktatnak úgy, hogy előbb igen kicsiny, majd folyton növekvő adagokban oltják velük őket. Az állat a több hónapi procedura alatt folyton ismétlődő kisfokú megbetegedés árán végre nem csak hozzá szokik a bakteriumok mérgehez, vagy magukhoz az élő csirákhoz is, hanem vérenek savójában olyan anyagot is halmoz fel, a mely vagy a bakteriumok mérget teszi hatástalanná, mint a sav a lúgot, vagy előli magát a bakteriumot. Az ilyen *immunizált* állatból már most több liter vért veszünk.

A hideg helyen tartott, megalvadt vérből 24—48 óra alatt kiválik a savó — a *szérum*. Ebből már most nagyobb adagot kell fecskendezni a kezelendő állat bőre alá, ha az már beteg, kisebbet pedig, ha még egészséges, de a betegségtől megóvni akarjuk.

Sajnos, eddig csak egy emberi betegség, a difteria ellen van biztosan ható ilyen szerünk. A tifusz, vörheny, pestis, tetanusz ellen alkalmazottak még nem állítanak elő kellő erősségben.

Az állatok betegségei ellen ható serumot én eddig nem ismerem, — bár kollegám, Dr. Detre László legutóbbi közleménye reményt ad, hogy a lépfene-szerum kérdését magyar orvosnak sikerült megoldani. Gyakorló állatorvosok tapasztalatai szerint a sertésorbánc ellen Jenner Pasteur intézet által forgalomba hozott gyógyító savó igen jó eredménnyel már is kiterjedten használtatik. Lépfene ellen is forgalomba hozott ilyen savó, melynek értékéről ma még határozott véleményt alkotni nem lehet. Egyéb betegségek ellen reklamozott savók értéke igen kétes.

Nem tartanám szerény eszmefuttatásomat befejezettnek, ha röviden meg nem emlékeznék egy sokszor fölvetett, tehát igen régi kérdéstről.

A bakteriologusnak rendszerint azt vetik a szemére, hogy miként van az, hogy most annyi mindenféle új betegségek keletkeznek és pusztítanak emberek és állatok között, miként van az, hogy mi tagadjuk a bakteriumoknak önmaguktól való támadását (generatio aequivoca) pedig az új betegségeknek új az előidézője is.

Hát erre nagyon egyszerű a felelet. A betegségek közül egyik sem új, csak a régi fészkekből újabban hurcoltatott ki, hogy rémiten bennünket. Ime, a pestist már 2 száz év óta nem látták az európaiak s most még is föl-föl üti a fejét, mert behurcolják ősi fészkekből: Előindiából. Ha ez a pihenés a pestisnél 2 évszázados volt, miért ne lehetne olyan emberi vagy állati betegség, a mely a föld valamelyik zugában már 1000 év óta lappang, hogy nem sokára előtörjön és pusztítson. De ha még bizonyulna a jövőben az is, hogy tényleg teljesen új betegség tört ki valahol, vajjon megdöntené-e ez a mi nézeteinket?

Dehogy!

Hányszor tapasztalja a gazda, hogy egy-egy növény a felismerhetlenségig elkorcsosodik táplálék-hiány, másik meg a felismerhetlenségig tökéletesíthető a táplálék helyes eltalálása és alkalmazása által. Hát van abban lehetetlenség, hogy egy ma ismert, ártalmatlannak tartott bakterium-faj egyszer csak talál egy elnyomorodott, támadásra alkalmas embert vagy állatot, a melyben szaporodni s

igy benne betegséget okozni is tud. Az így felerősödött bakterium most már az erősebb embert vagy állatot is meg bírja támadni. Ime, kész az új, az ismeretlen betegség generatio aequivoca nélkül is.

Uraim!

Engedjék meg nekem, hogy az elmondottak után már most egyrészt konzervált tenyészetekben, másrészt vetített képekben néhány — a gazdát is érdeklő bakteriumot rövid magyarázat kíséretében bemutathassak.

A gazdának legnagyobb kincse a saját egészsége. Lássuk, melyek az ismert bakteriumok, a melyek ezt a kincset a leggyakrabban fenyegetik.

Ime.)*

1. Mindjárt az Erdély lakósága közül is sok áldozatot szedő *hastifusznak* rövid pálcikái, a melyeken a már említett mozgási szervek, a csillangók vagy ostorok szép számban láthatók.

2. Még tíz esztendeje sincs, hogy ország-részünket rémitette és pusztította az ázsiai kolerának kifli alakú, egy-két ostorszállal élénken mozgó bakteriuma.

3. Apró gyermekeink öldöklő anyaga, a difteriának sajátos módon festődő, sokszor pálcá, máskor bunkó alakú bakteriuma csak az utolsó években, azóta szűnt meg rémiteni az anyákat, a mióta ellene a difteriát gyógyító vérsavót alkalmazzuk.

4. A pestis, évszázadok óta nem látott betegségének rövid pálcikáját az utóbbi években sokszor behurcolták Európa kikötőibe, de szerencsére a betegség tova terjedését még eddig mindig meg lehetett akadályozni.

5. A tüdőgyulladás ládza alakú kettősként összetapadt bakteriuma által okozott súlyos betegségen sokan átestek közülünk.

6. A tüdővérszt, napjaink eme legdivatosabb és legjobban pusztító betegségét is vékony, a kátrány festékeket nehezen felvevő bakteriumok okozzák, a melyek tiszta tenyészetükben sokszor elágazó fonalakká nőnek ki és a melyek a tüdővérszt ember köpetével naponta millió számra ürítetnek ki, hogy megtámadják a védekezni nem tudó, vagy nem akaró embereket.

(Folytatjuk.)

Az ugarról.

A midőn igaz örömmel üdvözlöm azt a többek hozzászólásában nyilvánuló élénk érdeklődést, a melyet egyes fontosabb gazdasági kérdések felmerülésénél e lapok hasábjain újabban észlelhetünk, nem mulaszthatom el ama nagy horderővel bíró közhasznú kihatásokra felhívni gazdatársaim figyelmét, a melyek az egyes ilyen nyilvános megbeszéléseket, megvitatásokat elmaradhatlanul nyomon kísérik. Nincsen ennél jobb mód és eszköz arra, hogy egyes, a köztudatlanul tévesen magyarázott, nem helyesen felfogott kérdések a nyilvános megvitatás tisztító tüzein átmenve, többek tudásának tömörítése útján megjelenjenek előttünk kijegecedve a tisztán látás, az igazi tudás féltre nem érhető, féltre nem magyarázható tantételei, melyeknek terjedése, általánosabb alkalmazása, hogy minő messze kiható, áldásos következményekkel jár: nem szorúl semminemű magyarázatra. Egyesek hozzá nem férhető tudása véka alá rejtett kincset képez, a mely csak birtokosának hozza kamatjait. De mihelyt a nyilvánosság előtt feltárva megjelenik, százak meg százak okulására, javára szolgál, közkinccsé válik.

*) Az itt felsorolt összes bakteriumok vetített képekben bemutatva.

SÁRGA KRISTÓF fehérenemű és vászonraktárában Kolozsvárt, Deák-Ferenc-u. (Belközép) 3. sz.

A legnagyobb választékban és a legjutányosabb árban kaphatók:

Férfi, női és gyermek fehéreneműek és harisnyák.

Különlegességek: dus választék minden kivitelű divatos férfi és női ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kék-lők- és finom zsebkendőkben.

Elvállal kiháza-ítási vagy magán szükségére kívánt mindenféle fehéreneműek pontos elkészítését, kitűnő szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelem fordítatik.

Valódi késmárki lencdmasztasztalmű 25% gyári áron alól kapható.

Szőnyegek minden fajtában és minőségben, u. m.: szalonn-, fali-, futó-, ágyelibe-, és pamlagszőnyegek továbbá valódi **Linoleum** minden szélesség és nagyságban.

Amerikai önműködő ablak-függönyök (roletták) minden nagyságban kaphatók!

1008

Ez vezeti az én csekélységemet is arra, hogy az ugar felvetett kérdéséhez az alábbi szerény nézeteim előadásával hozzászóljak.

E lapok 5-6. számában „Az ugarról” írott széleskörű tanulmány szerzője az ugar lényegét abban találja, úgy értelmezi, mintha ezen művelési eljárással a talaj termő ereje minden trágyázás mellőzésével nemcsak fentartható, de még gyarapítható is lehetne. Csodálkozásának ad kifejezést a fölött, hogy az ugarról oly kevés szó esik, oly kevésé van tanulmányozva, míg azzal szemben a trágyázás tana óriási haladást mutathat föl. . . . „mindent trágyázással akartak és akarnak elérni.” „Az ember mindig csak trágyázási kísérletekről és trágyázási eredményekről hall és olvas” — mondja cikkirő.

Legyen szabad ezen értelmezésekre, ezen kijelentésekre az alábbiakban reflektálnom.

Mint cikkirő is előadja, a talajban a növényi tápanyagok kétféle alakban, két különálló csoportban vannak jelen. Az egyik csoportban vannak azok, a melyek oldott, a növények által felvehető összetételben fordulnak elő, míg a másik csoportba azok tartoznak, a melyek a növények testének felépítésére nem alkalmas állapotban vannak beraktározva. Az évi termésekkel a talaj oldott tápanyag készlete évről-évre apad, fogy s trágyaadag juttatása nélkül csakis ez úton nyer némi visszapótlást, hogy az elmállási tényezők, a természeti erők behatása folytán az oldatlan tápanyagkészlet egy bizonyos része időről-időre átváltozik oldott állapotúvá. A trágyázás főcélja — mint azt mindnyájan tudjuk — hogy a termésekkel elhordott oldott tápanyagkészletet visszapótoljuk, a mi, ha nem is a maga teljességében, de javarészen sikerül is, s ezáltal elérhetjük azt, hogy talajunk állandóan jó termő erőben marad. Minő talajjavító szerepet tölthet be a trágyázás nélküli ugar. Elvitázhatatlanul azt eredményezheti csakis, hogy a talaj többszörös megmunkálása, átforgatása által a természeti erők könnyebb behatolását előmozdítja, munkásságukat intenzívebbé teszi, a minek félreemagarázást nem tűrő következménye csakis az lehet, hogy az oldatlan növényi tápanyag készletből egy nagyobb mennyiség változik át oldott állapotúvá, mely körülmény azután a jobb termésekben jut kifejezésre. Ugy a trágyázás, mint a trágya nélküli ugar, tehát egy és ugyanazon cél felé törekszik, csak hogy míg a trágyázás valódi értelemben vett visszapótlásra törekszik s az oldatlan növényi tápanyagkészletnek, mint féltve őrzendő tőkeértéknek, úgyszólván csak a kamatjait használja föl, addig az ugarolás nemcsak a kamatokat emészti föl, hanem magát a tőkét is megtámadja, folyton fogyasztja, s így rövidebb hosszabb idő múlva kimeríthetetlenül be kell következzen az, hogy az illető talajon az ugarolás várható eredménye kimarad, a termések évről-évre silányabbak s végül bekövetkezik a talaj kimerülése. Hogy ez így van, azt az alábbi ténykörülmény is igazolja. Hazarésznünkben kevés kivétellel, majd minden gazdaságban vannak egyes olyan területek, a melyeknek istálló trágyával, trágyázása távollás vagy magas fekvés miatt éppen nem vagy csak igen nehezen kivihető. Az ilyen területek megjavítására, meglehetősen termések elérhetésére alkalmazták és alkalmazzák sok helyen még ma is az ugarművelést, még pedig minden 3—4 évben. Bizonyos számú éve kig pl. 20—25 évig ment a dolog; lehetett terméseket kicsikarni. A végeredmény azonban csak az lett, hogy idők multával a termések egyre silányabbak lettek, gabona termelésre az ily területek nem voltak többé alkalmasak s csak mint kopár legelők adtak némi csekély hasznót. Nem tulajdonítható ez egyébnek mint kizárólag csakis annak, hogy a talaj elhasznált termőerejének visszapótlására nem alkalmazott más eljárás, mint az ugarművelés, a mely bizonyos ideig alkalmas volt arra, hogy az elvont oldott tápkészletet pótolja, de ezzel aztán az oldatlan tápanya-

gok annyira megapadtak, hogy azon túl már csak minimális mértékben állhat rendelkezésre.

Ezek után, ha a mésztrágyázásra áll az, hogy „az apákat gazdagítja, a fiukat koldussá teszi” — állnia kell annak a trágyázás nélküli ugarra nézve is, mert hiszen a mint a mésztrágyázás az oldatlan növényi tápkészlet felbontását sietteti, ugyanazt érzük el az ugarműveléssel is azon különbséggel, hogy ugarolás mellett a bomlási procedura lassabban megy s így elmondhatjuk, hogy az nem a fiukat, hanem az unokákat teszi koldusokká.

Nem szabad tehát az ugarnak olyan általános értelmezést adni, mintha azzal a trágyázást helyettesíteni s a talaj termőerejét nemcsak fenntartani, hanem gyarapítani is képesek lehetnénk. Ez a felfogás megállhat, ha csak a jelenre gondolunk. Ha azonban kellő alaposággal mérlegeljük a dolgot s a jövőt is kombinációba vesszük — az esetben éppen nem állhatja meg helyét. Sőt tartózkodás nélkül egyenesen kimondhatjuk azt is, hogy a trágya nélküli ugarművelés nem talajjavító, hanem éppen ellenkezőleg, talaj-zsaroló eljárás.

Javarészen ebből magyarázható ki az, hogy mindenütt, a hol a mezőgazdasági kultúra magas fokon áll, ott az ugarművelés alkalmazása igen csekély. Ezt bizonyítják az éppen kéznél levő néhány évtized előtti statisztikai adatok, melyek szerint Angliában a szántóföldnek 2% a, Németországban 10%-a és Magyarországon 20% a állott ugarművelés alatt. Főképpen innen magyarázható ki az is, hogy az ugar elméletével újabban foglalkoztak, kísérletezések nem igen történtek, uradalma szegény, míg ezzel szemben a trágyázás, a talaj termőerejének istálló- vagy műtrágyák általi visszapótlása, fenntartása, ennek elmélete, gyakorlata óriási haladást mutat. magas fejlettségi fokon áll.

Az a kérdés merül föl már most, hogy az elmondottak alapján lehet-e és minő körülmények között lehet helye az ugarnak. Nézetem szerint csakis ott van helyén az ugarművelés: 1. ahol a helytelen, okszerűtlen, hanyag művelés következtében a talaj annyira elgyomosodott, hogy azon más eljárással segíteni képesek nem vagyunk; 2. ahol a talaj annyira kötött, hogy az eredményes termelésre nélkülözhetlen kedvezőbb fizikai állapotot semmi más úton el nem érhetjük; 3. kényszerhelyzetből kifolyólag helye lehetett, a hol a trágyázás talán kivihetetlen. Hogy ez utóbbi eset minél ritkábban forduljon elő, arra okoszerű gazdának okvetlenül törekedni kell. S erre vannak is módok és eszközök. Ott van pl. a műtrágyák alkalmazása, vagy a mi viszonyaink között legmegfelelőbb eljárás, állatok odahajtása általi trágyázás.

Hogy rendszeres ugartartás mellett kevesebb igás erőre lenne szükségünk és hogy minő szerep jut az alászántott gyomoknak, arra már megfelelt az „Erdélyi Gazda” 7-ik számában megjelent válassz írója. Erre kitérni szükségesnek nem tartom. De nem mellőzhetem, hogy cikkirő különben igen érdekes fejtegetéseihez még néhány reflexiót hozzá ne fűzzek

Cikkirő szerint az ugarművelés alá vett talajt 5—6 szori szántás, 2—3 szori fogasolás, grubborozásban kellene részesítenünk. Hogy ez kivihetetlen és pedig mennyire kivihetetlen, azt minden praktikus gazdának tudnia kell. Kivihetetlen pedig azért, mert az esetben a különben megfelelő igás erőnél többet kellene tartani, az pedig a költségeket túlságosan felszaporitná. Kivihetetlen továbbá főleg azon okból, mert — a mint tudjuk — ugarművelésnél egyik szántástól a másikig átlag 6 heti időközre van szükség, hogy a talaj a „beérett” állapotot elérje, a melyen belül eszközölt földforgatás felesleges, sőt haszonnal sem járhat. Cikkirő idezi Thaernek ama nézetét, mely szerint 5—9 évenként ajánlja az ugar visszatérő alkalmazását. Ez egészen helyes is, csak hogy több mint valószínű, hogy Thaer

nem gondolt trágyánélküli ugarművelésre. A mi viszonyaink között pedig azt kérdelem, van-e nekünk sok olyan talajunk, a melyen egyszeri ugarolással trágya nélkül 5—9 évig megfelelő terméseket érhetnénk el. Erre a felelet, azt hiszem, igen könnyű. Végezetül legyen szabad a dolgok összegezéseképen szerény nézeteimet a következőkben röviden egybefoglalnom. Az ugarművelést egy „szükséges rossz”-nak tekintem, melynek alkalmazása elől adott esetekben ki nem térhetünk. Ugar által a talaj termőerejét gyarapítani, fenntartani képesek nem vagyunk. Minden, ami ezen állítás ellen szól, csak látszólagos és időleges értékű. A talaj elvont növényi tápanyagainak pótlását s talajunk állandó jó termőerőben tartását csakis rendszeres trágyázás által érhetjük el.

Várady Géza.

Az 1902. év időjárásának jellegzése.

Ha a múlt év időjárását a normállal összehasonlítjuk, az alábbi következtetésekre jutunk.

Ami a hőmérsékletet illeti, az évi középhőmérsék a normáltól 0.2 C° eltérést, kevesletet mutat. A tél rendkívüli volt, igen meleg, a mire öreg emberek is alig emlékeznek.

A téli évszak hőmérséke + 0.9 C°.

A 20 évi átlag — 3.5 C°; tehát az eltérés a normáltól 4.4 C°.

Csapadékban is szegény volt a múlt téli évszak. Ugyanis a csapadékösszeg kitétt 56 mm. A 20 évi átlag 78.5 mm. Tehát 22.4 mm.-el kevesebb volt a csapadék a normálnál.

Ha a tavaszi évszakot vizsgáljuk, alig volt átmenet a téli évszaktól a nyáriba.

Jellegzi hűvössége s kevesebb csapadékmennyisége. Átlagos hőmérséke csak 7.1 C°. A normáltól (8.5 C°) való eltérés 1.4 C°.

Az áprilisi s májusi maximumok sem érték el az utóbbi 10 évi átlagot. Az előbbi 2.4 fokkal, az utóbbi 2.6 fokkal maradt el. Az abszolút minimum pedig több volt: márciusban 2.3 fokkal; áprilisban 2.2 fokkal; májusban 1.8 fokkal.

Az évszaki csapadék 37 mm.-el maradt a normálison alól; főképp az áprilisi s a májusi hónapok csapadék mennyisége volt kevesebb.

A nyári évszak melege normális volt. Igen kevés eltérést mutat a 20 évi átlagtól — 0.3 C°. Csapadékmennyisége pedig több 88.5 mm.-el.

Jellegzi tehát bő nedvessége, főképp június havában, de jóval megapadt júliusban, augusztusi csapadék normális.

Az őszi évszak jellege: hideg és száraz. A hideg igen korán köszöntött be. Október 20-án már a minimum — 1 C° fok volt.

A novemberi hónap hőmérséke igen leszállott Középhő + 1.2 C°. A normal novemberben + 2.5 C°. Az egész évszak középhőmérséke (7.6 C°) azonban kevés eltérést mutat (8.6 C°).

Az őszi csapadékmennyisége 82.8 mm, a normálnál (135.5 mm) 52.7 mm.-el kevesebb; főképp november igen száraz volt. Mindösszesen csak két esős nap volt benne s csupán 1.2 mm. csapadék méretett be, (normal 32 mm.) a mihez hasonló eset csak 1897-ben fordult elő, a midőn egy szem eső sem esett. A szeptemberi csapadék is jóval alól maradt a normálison.

Igy tehát egészben véve a múlt 1902. év kivételesen mondható úgy a hőmérsék mint a csapadék tekintetében s főképp a hőmérsék és csapadéknak évszakonként volt egyenetlen eloszlásában keresendő annak kedvezőtlen hatása a gazdasági munkákra, a termények betakarítására stb.

R. J.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Fölvívás. Az Erdélyrészi Gazdasági Egyesület tisztelettel kéri föl tagjait, hogy az 1902. évről esetleg hátralékos és az 1903. évre szóló tagsági díjakat e hónap folyamán fizessék be a következő címre: „Erdélyrészi Gazdasági Egyesület pénztára, Kolozsvár, Erdélyi Bank.”

Magyar Jelzálog-Hitelbank
Képviselősége Kolozsvártt
(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)
Az intézet alaptőkéje 40 millió korona.

4%-os és 4 1/2%-os Záloglevélkölcsönöket
nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 4-95 százalék-, nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-25 százaléki évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-35 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfiai adnak véleményt. (1001.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereségek

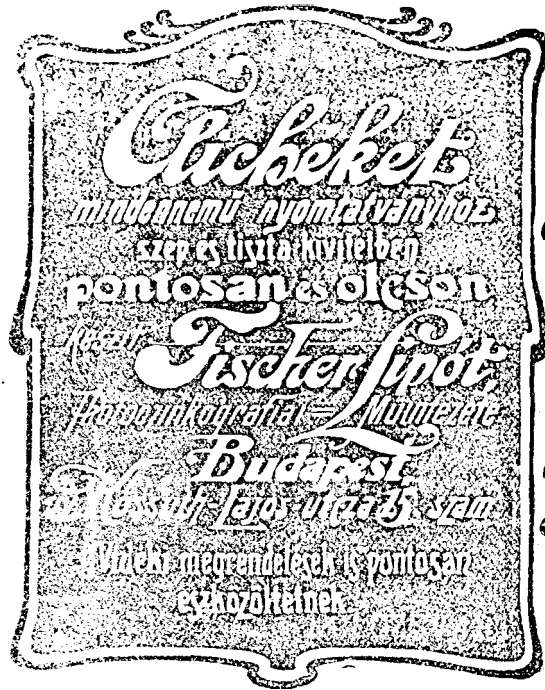
Csemege-Szőlőoltványok

több mint 100-féle, alak és ízlet tekintetében a legkiválóbb fajokban hegy- és kerti művelésre — csakis legelső oltványminőségben, — továbbá élőkertésre legalkalmasabb Gleditsia magonoz ezre 10 koronáért szállít

Ambrosi Mihály
szőlőgazdasága

Nagyekemezőn,
(Kis-Küküllőmegyében.)

1065.

1011

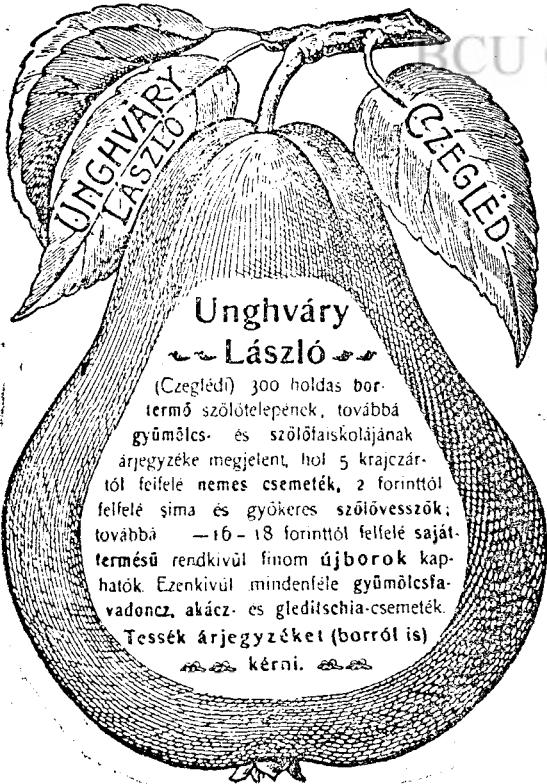
Gazdasági magvak, világhírű erfurti kerti magvak
legjutányosabban kaphatók

Radvaner magkereskedésében

Budapest, V., Nádor-u. 8. sz.
Tessék árjegyzéket kérni. 1026.

VALÓ-

di francia különlegességek (gumi és halhólyag, ugy-szintén összes női övszerek) F. Bergnand fils leghinneve-sebb párisi gyártó legelőnyösebben beszerezhetők
POLGÁR SÁNDOR-nál
BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körút 50. sz.
Részletes képes árjegyzék ingyen.
Ezen hirdetés beiktatása esetén 15% engedmény. Kivágatott az "Erdélyi Gazda"-ból. 1903

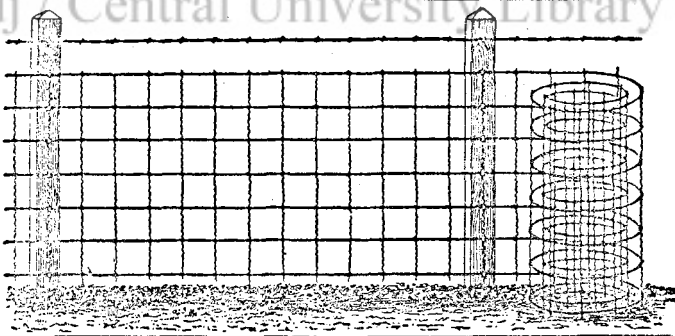

Unghváry László

(Czeplédi) 300 holdas bortermő szőlőtelepének, továbbá gyümölcs- és szőlőiskolájának árjegyzéke megjelent, hol 5 krajczártól felfelé nemes csemeték, 2 forinttól felfelé sima és gyökeres szőlővesszők; továbbá — 16 — 18 forinttól felfelé sajáttermésű rendkívül finom újborok kaphatók. Ezenkívül mindenféle gyümölcsfadonoz, akác- és gleditschia-csemeték.

Tessék árjegyzéket (borról is) kérni.

BÁMULATOSAN OLCÓ KERITÉSEK.

mint a legcélszerűbb és legolcsóbb kerítési anyagot, mely előnyeivel fogva fölülmul minden eddig alkalmazott sodronykerítést. Ezen, a szőlő- és mezőgazdaságra nézve rendkívül fontos találmány előnye: Olcsóság: 1 m. magasságu tekercsekben a következő áron kapható: 1037.

Horganyozott vassodronyból (nem kell befesteni):

körülbelül 5 centiméter lyukbősséggel:

Sodronyvastagság: 1.2 1.4 1.6 1.8 2.00 mméter
Ár méterenkint 40 45 55 60 65 fillér.

Célszerűség: A fonat elegendő sűrű lévén, még apró baromfi áthatolását is megátalja; felső és alsó szélei pedig tűskések, tehát az átmozgást megnehezíti. A fonat csavart szála — mint vékony sodronykötelek — a kerítés hosszirányában futnak, miáltal nagy az ellenálló képessége; a keresztirányban pedig hullámosak, a szálok összecusúsása ki van zárva.

Könnyű kezelés: Kézzel meghuzva, egyszerűen a faduczokhoz szegezendő horganyozott kettős szegekkel, a fonat sima és feszes marad. Nagy előnye a fonat feszessége, a mi lehetővé teszi azt, hogy a fonat bármikor ismét leszedhető és más helyen ismét fölérősíthető. A fonat összekuszálódása ki van zárva. Feszítő sodro-

Körülbelül 3 x 5 centiméter hosszúságú lyukbősséggel:

Sodronyvastagság: 1.2 1.4 1.6 1.8 2.00 mméter
Ár méterenkint 50 60 70 80 95 fillér.

nyok, csavarok stb. alkalmazása fölösleges. A fonat fölött egy-két sor tűkés sodronyt alkalmazva, a kerítés tettség szerint megmagasítható. — A tűkés sodrony méterenkinti ára 6 fillér.

Számos elismerő levél áll rendelkezésre. Továbbá gyárt és szállít: közönséges gép- és kézi sodronyfonatokat mindenféle célokra; csinos és erős kivitelű kapukat és ajtókat, valamint nyaraló-, park- és erkélyrácsokat vaskeretes sodronyfonat és kovacsolt vasból. Föld- és kavicsrostákat, magtár-ablakrostélyokat, ökrösárkosarakat, szikrafogókat, szőlőbogyózó rostákat, horszűrőket, cséplőgépekbe való gabonaosztályozó-hengereket stb. Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Jutányos, pontos és gyors kiszolgálás.

HAIDEKKER SÁNDOR

= sodronyszövet-, = fonat- és kerítésgyára

Budapest, VIII., Üllői-út 48. sz.

Ajánlja kizárólagosan szabadalmazott

Hungária sodronyfonatát,

„Grand Prix“ (a legnagyobb kitüntetés) a párisi világkiállításon.

Alfa Separator R. J.

Jroda és gyár: Budapest, VI., Lomb-utca 11.

Tejgazdasági Gépgyár.

Szállít tejgazdasági eszközöket és gépeket!

Tehénészetek, tejgazdasági telepek, tejszövetkezetek berendezése!

Mindig friss sajtoltó por és folyékony oltó!

Több mint 560 első díj!!!

Évi gyártás kb. 60,000 Alfa-Laval separator.

Árjegyzékkel, költségetéssel, utbaigazítással készséggel szolgálunk.

== A párisi világkiállításon ==
GRAND PRIX
 == a legnagyobb kitüntetés. ==

A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége

BUDAPEST, V., Váci-körút 32. szám.

1061

Ajánlja a m. kir. államvasutak gépgyárában készült

4, 6, 8, 10 és 12 lóerejű gőzcséplőkészleteit, 14, 16 és 20 lóerejű compound locomobiljait

„MILLENNIUM“ legújabb szerkezetű fűkaszáló-, marokrakó- és kévekötő aratógépeit,
 továbbá: aczelöntésű ekefővel ellátott ekéit és egyéb mezőgazdasági eszközeit.

Erdélyrészi képviselő: Wessel Leo, Kolozsvár, New-York szálloda.

Kifogástalanságért teljes anyagi felelősség!!

Alulírott nál a következő, minden tekintetben kifogástalan vasszők kerülnek eladásra:

I. rendű fásajtványok (mohások).

Mézesfehér, Olasz-Rizling, Hárslevelű, Leányka, Mustos fehér, Muscat blanc d'Espagne, Princes, fekete muskotály, Passatutti, Tokaji piros sasza, Viktoria, Kalábriai, ára ezrenként 110 forint.

II. rendű fásajtványok.

Furmint, Olasz-Rizling, Leányka olyan minőségben, hogy az eddigi tapasztalat szerint 95% biztosan megered, ezre 50—55 forint.

Zöldajtványok.

Erdei, Mézesfehér, Ezerjő, Ol.-Rizling, fehér és piros Saszlák, „Óriás“ csemege 45—55 forint.
 Fentiekből kitűnő összeállítású „Vegyes“ faj ezre 45 frt.

Gyökeres 2 éves európai

(50,000 drb.) Szerémi zöld, Bakator, Olasz-Rizling (3 éves is), Ezerjő, Oporto, Kövidinka, Kadarka ezre 11 frt.

Sima európaiak

(Őszi szedés.) Slankamenka, Mézes fehér, Kövidinka, Olasz-Rizling, ezre 4 forint.

Tóth Sándor uradalmi szőlőintéző,

ABA-SAÁR, táviró Gyöngyös, Hevesm.
1027.

Allattenyésztő gazdák figyelmébe!

Az „Alsófehérvármegyei Gazdasági Egyesület“ Nagy-Enyeden, 1903. május hó 4-én Tenyészállat-kiállítást

rendez.

Díjazás alá esnek:

- I. Magyar Erdélyi Fajtánál: községi bikák, borjas tehenek, tenyésztehenek és üszők.
- II. Havasi, esetleg pinzgau fajtánál: 1—3 éves bikák, tehenek és üszők.
- III. Sertés: Kisbirtokosok kanjai. 1062
- IV. Juhok: Kisbirtokosok kosai.

Kitűzve 50 különböző díj 1000 kor. értékben.

Bejelentések intézendők Székelyhíd Viktor gazdasági egyesületi titkárnak Nagy-Enyedre, (Tövis-utca 29.) hol a kiállítást illetőleg bővebb felvilágosítás nyerhető.

Kérelem a ménésbirtokosokhoz.

Egy nagyobb munka teljessé tehetése végett fordulok jelen seraimmal a hazai lótenyésztőkhöz, célom lévén a katonailag fontosabb ménesekről minél hitebb képet nyújtani. Ez okból van szerencsém felkérni, *sziveskedjék* a lehetőség szerint március 31-ig velem a következő adatokat közölni.

Milyen ménésének állománya? hány és milyen fajú anya áll rendelkezésére? milyen ménnel fedestet? mi tenyészétének általános iránya? ménese mióta áll fenn? milyenek a talajviszonyok?

A mennyiben pedig ez lehetséges volna, reproductio végett kérném a törzsmén s egy-két jellegző kancza vagy csikó lehetőleg világos hátterű fényképét is beküldeni. A törzsméneknél különösen érdekes lenne a pontos leírás, származást, szint, alakot, fajt, kort stb. is beleértve.

A mennyiben pedig a ménés története is összeállítható lenne, a vázlat értékét ez szempontunkból nagyban növelné. Az adatok beküldését ajánlott levélben kéri: 1063

Dr. Bernolák Károly, Kassa, Fő-utca 96. sz.

Kolozsmonostori vetőmag-vizsgáló állomás által

ólomzárolt

lőhere és luczernamag

előnyös áron eladó 50 kilótól fölfele

Tudakozódní:

Hitelbank Áruaktárnál Kolozsvár,
 Pályaudvar.

1024.

THERMALIA

Karlsbad fölösleges!
 Gyomortágulás, májnagyobbdás, puffadság, alhasi pangás, szédülés, agyvértődulás, aranyér, elhízási hajlam ellen. 1059

Ára 5 korona (utasítással.)
 KIS M. gyógytárában, Tisza-Dob.

A tisztelt Gazdaközönség figyelmébe.

(Lásd az „Erdélyi Gazda“ 8., 9. és 10. számait.)

Vállaji béruradalom.

Vállaj 1903. február 26.

Tek HALDEK IGNÁCZ urnak

Budapest.

F. hó 14-én kelt b. sorai válaszában van szerencsém tudatni, hogy az öntől hozatott heremaggal bevetett földek, egy majorom kivételével, arankafoltoktól ment maradtak. Ezen majoromban pedig a szomszéd földek arankamentesek voltak.

Tisztelettel

Mándy Géza.

A simontornyai uradalom tisztartósága.

Simontornya, 1903. febr. 26.

Tekintetes HALDEK IGNÁCZ magnagykereskedő urnak

Budapest.

Az öntől mult év tavaszán vásárolt luczernamag teljesen arankamentesnek bizonyult.

Tisztelettel

Kemptner Ernő
urad. tisztartó.

Rozsnyó, 1903. február 27.

Tekintetes HALDEK IGNÁCZ urnak

Budapest.

Anankát az elvetett lóherében nem tapasztaltam.

Tisztelettel

Nagy Elemér. főszolgabíró.

Bereg-Derczen, 1903. február 24.

Tekintetes HALDEK IGNÁCZ urnak

Budapest.

Folyó év február 10-én kelt levelére válaszolva szívesen tudatom, hogy a Czégtől 1902-ben rendelt lóheremaggal úgy én, mint a gazdák, kik részére rendeltem, teljesen meg vagyunk elégedve. A mag szépen kelt s a vetések arankamentesek. Én szerintem az arankamentes maggal bevetett földön is lehet a vetés arankás. És pedig az oly herevetés, melynek talaja rosszul volt megmunkálva, melyen herével tartott marhák, illetőleg lovak legelésznek; mely földben előzőleg 1-2 évvel arankás lóhere volt s az arankás lóhere után nem kapásnövény vetetett. Tapasztalásból tudom, hogy arankás lóherével tartott igavonó állatt gyomra legtöbbször nem emészt meg az arankamagot s így a trágyával könnyen széthordja.

Azt hiszem, hogy a t. Czég magja az idén is megbízható, s mennyibep a tavalyi feltételek mellett hajlandó adni, úgy a gazdák szükségletét szívesen rendelem meg Öntől, mihelyt a szükséges mennyiséget összeirhatom.

Kiváló tisztelettel

Lukácsffy Béla.

A nyilatkozatok egész halmaza áll még rendelkezésemre, melyek mindannyian tárgyilagosan foglalkoznak a szőnyegen levő kérdéssel, de úgy hiszem, hogy az eddigi nyilvánosságra hozottak is eléggé és kétségét kizáró módon erősítik meg azon tényt, hogy az arankafoltoktól mentes vetéseknek első alapfeltétele az arankamentes vetőmag s hogy ott, ahol ennek dacára arankafoltok mutatkoznak, a szomszédos — arankával tejt — földek az okai.

Ezen földek birtokosai, bérlői, illetve kezelői vagy rosszul alkalmazott takarékoságból, vagy nembánomságból vetik be földjeiket arankás maggal, sőt egyes esetekben rostaaljjal is, néha így érvelvén, hogy csakis magtermesztésre szükséges arankamentes magot vetni, takarmánytermesztésre azonban nem, mintha az elpusztított takarmány semmi értéket nem képviselne. Pedig ezzel a furcsa takarékosággal nemcsak önmagukat károsítják meg, hanem gazdatársaikat is s pedig oly mérvben, melyről talán fogalmuk sincs. Az ekkép megkárosított szomszédok ezen a bajon ugyan azzal segíthetnének, hogy ezen törvényellenes állapotot a hatóságnak bejelentenek, de a magyar embernek derogál a denuncziálás még akkor is, ha ezzel a törvény alapján áll s nemcsak saját, hanem a közjó érdekeit is védi.

Az arankás magot, vagy kivált rostaalját elvető gazdák ezen cselekedetükkel meddővé teszik az emberföldötti munkát végző állami magvizsgáló állomások működését is, melyek üdvös szigorral ellenőrzik ugyan a magkereskedelmet, de melyeknek hatásköre a mezőgazdaság ellenőrzésére nem terjed ki.

A baj orvoslásához talán némileg hozzá fog járulni a cikksorozat elején általam felajánlott jutalomdíjak kitűzése, melynek tervezetén most dolgozom s melyet annak elkészítése után ezen helyen a tisztelt Gazdaközönséggel ismertetni fogok

Végül bátorodom még hálás köszönetet mondani mindazon tisztelt Vevőimnek, akik oly szívesek voltak a közjó érdekében is tapasztalataikat velem közölni s jepezek

Nagy-Sármás, 1903. február 18

Tek. HALDEK IGNÁCZ urnak

Budapest.

A mult évben vetett here- és luczernatáblákban az őszig még nem volt aranka, hogy nem-e fog lenni, azt még megállapítani nem lehet, mert gyakran csak a második évben, tehát ez év nyarán lehet csak biztosan konstataálni.

Tisztelettel

Dr Erdődy Imre.

Kürth, 1903. február 28.

Tekintetes HALDEK IGNÁCZ urnak

Budapest

Az általam mult évben vetett lóhere, melynek magját Tekintetességétől vettem, teljesen arankamentes és a jövő vasárnap ismét többen fogunk megrendelést tenni.

Alázatos szolgálja

Báthy Gyula, jegyző.

Nagy-Iklód, 1903. február 14

Tek. HALDEK IGNÁCZ urnak

Budapest.

Szíves kérdésre válaszolva, tudatom, hogy az Öntől hozatott luczerna és lóheremag után is arankafoltok vannak.

Okát birtokom közép nagyságában keresem. Ugyanis 1600 kat. holdam gazdasága 3 tagban van. Bármiként védekezem szomszédjaim földjétől is, megkaphatom az arankát.

Ha a magam által tisztított sajáttermésű magot használom, akkor is van arankafolt, már pedig erre a célra már a kaszáláskor kiválasztom a legtermettebb és legszebb magot, természetesen arankától mentes helyen.

Talán valamennyi magyar nagyobb magkereskedő magjával tettem már kísérletet, bár egyetlenegy esetben sem mondhatom, hogy sikerült volna az arankától szabadulni.

Legelőimnek a szélén, melyen tul erdők vannak, vetettem most 3 éve ca. 35 holdat; ezen táblában, mely távol van határunk szántó földjeitől, nem volt aranka. A magot én termeltem és szél-rosta után különféle kézi-rostakon tisztítottam a magot, mely után egyetlen arankafolt sem volt. Nem a magnak, hanem azon körülménynek tulajdonítom ezt, hogy az a földterület nagy távolságban volt a legközelebb eső hereföldtől is egyfelől, másfelől pedig trágyát nem kapott.

Uradalmak tiszta maggal sikeresen védekezhetnek, kisebb birtokosok nem.

Tisztelettel

László Testvérek.

Moesolád, 1903. február 25.

Tekintetes HALDEK IGNÁCZ urnak

Budapest,

Válaszolva a f. hó 10-én kelt b. soraira: értesitem, miszerint az Öntől hozatott vörös-lóheremag utáni vetésben már ősszel 5-6. arankafolt mutatkozott. Hogy ezen foltok honnan eredhettek, nem tudom másra magyarázni, minthogy a községi herésekből, hol sok helyen a herés 10-15%-a arankafoltokból áll, vagy szél, vagy madár által lett áthurczolva. Ebben a nézetemben meggyőz az is, hogy mult évben saját termésű magot vetettem, mely olyan helyen termett, hol az arankának híre sem volt s mégis ősszel már foltok találkoztak benne.

Ezen a vidéken mostanában nagyban tenyésztek a lóherét s magot is természetnek s nem törődnek vele, ha arankás is s innen van, hogy a községi herések leginkább első kaszálás után szép szőnyegágyakhoz hasonlítanak.

Tisztelettel

Sztankovánszky János ur intézősége

Gavallér György, intéző.

Kis-Kinizs, 1903. február 25.

Tekintetes HALDEK IGNÁCZ urnak

Budapest.

Folyó hó 11-én kelt becses megkeresésére vonatkozva tisztelettel van szerencsém tudomására hozni, hogy az Öntől már több éven át vásárolt luczernamagokkal teljesen meg voltam elégedve, mivel az abból bevetett területek évek-hosszu során teljesen arankamentesek maradtak, míg ellenben a más czégektől szerettekben kisebb-nagyobb arankafoltok mindig előfordultak, aminek az okát a lelkiismeretlen kiszolgálásban kell keresnem.

Kiváló tisztelettel

Jantner István.

Csuz, 1903. február 27.

Tekintetes HALDEK IGNÁCZ urnak

Budapest.

Becsés soraira válaszolva tudatom, hogy tavaly az Öntől vett vörös lóheremag nálam szépen bevált, idáig nem észleltem az egész táblámon arankafoltot. Ugyanabból a magból adtam egy gazdának hat kg.-ot és még az ősszel panaszkodott, hogy arankás a heréje, mit én elhinni nem akartam, de megvizsgáltam és látlam, hogy nagyon sok arankafolt volt benne, így az én véleményem szerint magában a földben is van aranka.

Ezek után maradtam tisztelettel

Ölveczky János, bérlő.

Haldek Ignác magnagykereskedő

József főherceg ő cs. és kir. fensége udvari szállítója, Budapest, Károly-körut 9. szám.

Bátori Jenő Szabadka

Kossuth-utca 19. sz.

műszaki-szerszám-, malomszerek- és gazdasági gépek raktára. Sürgőnyezim Bátori.

Kühne E. mosoni gazd. gépgyár képviselete és bizományi raktára.

Eladó gépek:

Egy 4 éves 4 lóerejű Umráth gyártmányú cséplő készlet.

Egy 12 lóerejű Ranson Locomobil gyárilag javítva.

Egy 8 lóerejű Bowerbeil Locomobil.

Egy Friedländer szalma kazalozógép.

Egy eredeti Pernobet Trieur.

Egy Schuttleworth Schmidt rendszerű szorva vetőgép.

Egy egyjáratu 36'' francia kövel malomjázat fogaskerékrendszer majdnem új.

Egy két lóerejű non plus ultra motor gőzerőre.

Továbbá keresek megvételre egy esztergapatot, 3 vagy 4 méter hosszú, **veszek cserébe** használt cséplőgépeket. 1025.

Mótor-benzint

minden fajsúlyban és mindennemű motorhoz alkalmasat jutányosan szállít a

Kőolajfinomító-gyár Részv.-társ.

brassói gyárából.

Megrendelések a brassói irodába intézendők.

Benzin adómentességére vonatkozó eljárást illetőleg, a kellő felvilágosítás ugyanott készséggel megadatik. 1032.

Eladó nagymennyiségű zöldajtvány

u. m. Ripária Portális alanyba ojtott sima és gyökeres zöldajtványok a következő fajokban: Fehér és piros chasselas, Nagyburgundi, Mézes fehér, Oportó, Kövidinka, Ezerjő, Rizling, Bakator, Mustes fehér, Muskotály, Margit, Kadarka, Juhfark, Napoleon.

Ezenkívül nagymennyiségű ripária portális alanyba ojtott I. oszt. **sima zöldajtvány**-nak ezre 100 korona és a **gyökeres zöldajtvány** I. oszt. 200 kor. **Othello-vessző** ezre 5 korona. Az árak helyben értendők. A t. megrendelő közönség tavaszi előjegyzésre is kaphat akár ojtványt, akár európai vesszőt, vagy Othellót.

Saját termésű visontai hegyi boromat kicsinyben fogom elárusítani 56 litertől fölfelé 1885. visontai vörösbor 1 hlt. 80 kor., Ó-burgundi a 40 kor., új burgundi a 36 kor., visontai fehér a 50 kor., új fehér a 34 kor., új siller a 30 kor. A hordók beküldése czélszerű, ha azok nem volnának, gyári árban számíttatnak és azon árban visszafogadtatnak, a bort utánvét mellett szállítom.

Ifj. Csépany Mihály Gyöngyös,

Tó-utca 252. sz.

1033.

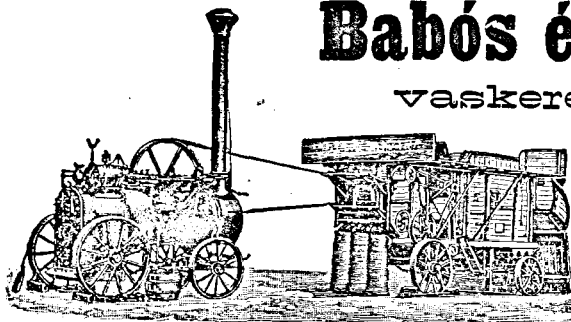
Babós és Társai

vaskereskedése

KOLOZSVÁRT,

Deák Ferencz-u. 25.

Telefon 351.

Gyári nagy raktár mindennemű *gasdasági gépekben Bensinmotorok és lokomobilok, Gőzmotor cséplő készletek, szabadalmazott galyos perselyű kézi és járgányos cséplőkészletek, Gabona-rosták, Trieurök, Szecska és Répavágók*, elismert legjobb „Montanier Drill” sorbavető-gépek, Sack-rendszerű és Perge-féle kisebb ekék stb.

Gépsztj, Gépolaj, Toyota gépkenőcs és mindennemű *technikai cikkek, Gabonassákok és Vismentes ponyvák, Olaj- és porfestékek, Hollandi kence (Firniss) és mindennemű lackok, Pormentesítő olaj* stb. — Pénz, könyv és iromány vasszekrények gyári raktára. — Raffia-háncs, Ojtóviassa, Résgálics és Permeteső készülék.

Gyors és pontos kiszolgálás, jutányos árak.

1031.

Már 25 éve küldöm szét az 1900. évi párisi világkiállításon

Grand Prix-vel kitüntetett

Eredeti Hanna

Vető árpámat.

Czímem:

(968)

Vodicka F. földbirtokos
Smrztitz, (Hanna)

Morvaország.

Minták ingyen és bérmentve.

Photozinkografiai műintézet készít a legjobb Clichéket mindennemű nyomtatványhoz

Budapest. VII. Szentkirályi-utca-13

1016.

4 törzs

Plymouth
Rock

tyuk

eladó.
árak 50 korona.

Cím a kiadó-hivatalban.

(y)

Simmenthali

üszök

megvételre kerestetnek (12—15 drb.)

Levélbeli ajánlatok a kiadó-hivatalhoz kéretnek.

(z)